

تبیین جامعه شناختی آسیب پذیری کارگران مهاجر فصلی در شهر تهران (با تأکید بر سنخ شناسی آسیبهای اجتماعی)

ستار پروین^۱

یحیی علی بابایی^۲

چکیده

مطالعه حاضر به بررسی جامعه شناختی آسیب های اجتماعی و رفتارهای پرخطر و عوامل تأثیرگذار بر آن در بین کارگران مهاجر فصلی در شهر تهران می پردازد. چارچوب نظری ترکیبی از نظریه های فشار اجتماعی، بازدارندگی اجتماعی و اکولوژی شهری می باشد. روش تحقیق شامل روش های تحقیق کمی (پیمایش) و کیفی (مطالعه موردی) و جامعه آماری تحقیق نیز کلیه کارگران مهاجر فصلی در سطح شهر تهران است که داده های تحقیق از طریق نمونه گیری غیراحتمالی سهمیه ای احصا شده است. نتایج تحقیق نشان می دهد که استعمال سیگار و قلیان، مصرف مواد مخدر و خرید و فروش سی دی و ورق بازی، دارای بیشترین شیوع در بین کارگران مهاجر فصلی است. یافته ها بیانگر آن است که سه متغیر احساس فشار اجتماعی، بازدارندگی اجتماعی و تأثیرات منفی مهاجرت به شهر تهران از قدرت بالایی در تبیین گرایش کارگران مهاجر فصلی به آسیب های اجتماعی و رفتارهای پرخطر برخوردار می باشد به طوری که ۸۲ درصد از تغییرات متغیر وابسته تحقیق را تبیین می کند. بعلاوه نتایج کیفی تحقیق نشان می دهد که بر اساس آسیب های اجتماعی و رفتارهای پرخطر می توان، کارگران مهاجر فصلی را به سه گونه مستعد آسیب، آسیب پذیر و آسیب زا سنخ شناسی کرد.

واژگان کلیدی: کارگران مهاجر فصلی، آسیب های اجتماعی، رفتارهای پرخطر، فشار اجتماعی، بازدارندگی اجتماعی، اکولوژی شهری

۱ - استادیار دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه علامه طباطبائی

۲ - دانشیار دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران

۱- طرح مسئله

شهرها و به ویژه کلان شهرها در عین حال که کانون تمدن، رشد و فرصت‌های متعدد هستند، می‌توانند به کانون‌های ترس، ناامنی و انواع مسایل و آسیب‌های اجتماعی مبدل شوند. امروزه کلانشهرها در کشورهای در حال توسعه با مسایل عدیده ای روبرو هستند به طوری که حل و کنترل آن‌ها از توان مدیریت شهری خارج است، از جمله این مسایل، مهاجرت و پیامدهای عدیده آن می‌باشد. کلان‌شهر تهران نیز از این قاعده مستثنا نیست و در چند دهه گذشته، به دلیل مهاجرت‌های بی قاعده و بی رویه، تعادل نظام شهری آن به هم خورده است البته در حال حاضر مهاجرت‌های دائمی به تهران به حداقل میزان خود رسیده است ولی همچنان مهاجرت‌های موقت و چرخشی در تهران نمود دارد. کارگران مهاجر فصلی از جمله گروه‌های شهری آسیب پذیر هستند که از چند دهه گذشته به دلایل مختلف به صورت موقت و در فصول خاصی از سال، از برخی مناطق و استان‌های کشور^۱ به شهر تهران مهاجرت می‌کنند. بی توجهی به موضوع توسعه برابر و متوازن و دوری از شرایط آرمانی توسعه همه جانبه، باعث شده است که هر سال نیروهای کار جوان از مناطق کمتر توسعه یافته کشور در جستجوی کار به شهر تهران وارد شوند. این افراد به دلیل آنکه جذب نظام اجتماعی - اقتصادی شهری نمی‌شوند در بسیاری از آسیب‌های شهری گرفتار می‌شوند.

مهاجرت عامل پیدایش و حضور کارگران فصلی مهاجر در شهر تهران هست ولی ویژگی برجسته آن‌ها، این است که به صورت دوره‌ای و متناوب در فضاهای شهری قرار می‌گیرند. این افراد ظاهراً در شهرها هستند ولی بنا به دلایلی تمایلی به ماندن ندارند و جذب متن شهری نمی‌شوند و با وجود آنکه در متن شهر هستند در حاشیه آن هستند و در عین حال که در حاشیه آن هستند در متن آن قرار دارند. حضور این افراد در شهر تهران، سبب بروز مسایل متعددی برای آن‌ها، خانواده آن‌ها و همچنین فضاهای شهری تهران

۱ - عمدتاً شامل استانهای غرب کشور

می‌باشد که متأسفانه تاکنون به طور جدی در مطالعات علمی و آکادمیک مورد توجه قرار نگرفته است.

در تحقیق علاءالدینی و دیگران، یافته‌ها نشان می‌دهد که برخی شیوه‌های زیست کارگران فصلی مانند دوری از خانواده، اعتیاد، زندگی گروهی با همسانان و بی‌بندوباری جنسی در میان برخی از کارگران مهاجر از عواملی هستند که می‌توانند به صورت مستقیم یا با واسطه منجر به ابتلا به ایدز شوند (علاءالدینی و همکاران ۱۳۸۹، همچنین پوری و کلاند ۲۰۰۶، هو و دیگران ۲۰۰۶). در تحقیق دیگری رابطه میان بیکاری و قاچاق مواد مخدر مورد تایید قرار گرفته است (موسایی و دیگران ۲۰۱۱). نتایج تحقیق مشفق و یار احمدی نشان می‌دهد که کارگران مهاجر در دوران کار به سختی می‌توانند با خانواده‌های خود ملاقات کنند. بعلاوه ممکن است افراد کم سن و سالی که در میان کارگران مهاجر کار و زندگی می‌کنند، توسط کارگران بزرگ‌تر مورد سوء استفاده جنسی قرار گیرند (مشفق و یار احمدی ۱۳۸۶). این گروه‌ها معمولاً به صورت گروه‌های پرجمعیت زندگی می‌کنند و اغلب در محل کار خود از سکونت گاه‌های خوابگاهی (بیشتر اتاقکی برای خواب در محل کار) برخوردارند. از مصادیق این گروه‌ها می‌توان به کارگران ساختمانی، کارگران کارگاه‌ها، میادین میوه و تره بار، رستوران‌ها، نانوائی‌ها، فضاهای سبز، پارک‌ها و گروه‌هایی که برای پیدا کردن کار در میادین اصلی و بر سر چهار راه‌ها تجمع می‌کنند اشاره کرد. برخی از مطالعات در مورد این گروه‌ها، نشان می‌دهد که این گروه‌ها از لحاظ اجتماعی و اقتصادی آسیب‌پذیرند و نسبت به کارگران بومی علیرغم ساعات کاری بیشتر و انجام کارهای سخت و خطرناک از دستمزدهای کمتری برخوردارند، عدم امنیت شغلی و شرایط ناپایدار فعالیت موجب می‌شود که آن‌ها به منظور کسب درآمد بیشتر و تلاش در جهت فراهم آوردن حداقل پس انداز برای خانواده خود که معمولاً در مبدأ زندگی می‌کنند، تن به کارهای بسیار خطرناک و سخت بدهند و به لحاظ عدم برخورداری از تغذیه، بهداشت و مسکن مناسب از نظر جسمی و روانی بسیار آسیب‌پذیرند و به دلیل بروز بیماری‌های مزمن و عدم درمان به موقع، از ضریب سلامت بسیار پایینی برخوردار می‌شوند (همان ۱۳۸۶).

در این پژوهش تلاش بر آن است تا اپیدمیولوژی (شیوع شناسی) و اتیولوژی (سبب شناسی) و تیولوژی (سنخ شناسی) این گونه از آسیب‌ها و رفتارها مورد توجه قرار گیرد. لذا سؤال اساسی تحقیق این است که میزان شیوع آسیب‌های اجتماعی و رفتارهای پرخطر در بین کارگران مهاجر فصلی چگونه است و چه عواملی در گرایش کارگران فصلی اثرگذار است؟ و در نهایت آیا می‌توان بر اساس رفتارهای پرخطر و آسیب‌های اجتماعی کارگران فصلی، به سنخ شناسی آنان دست یازید؟

۲-پیشینه تجربی تحقیق

شاید بتوان گفت که اولین مطالعات درباره زندگی کارگران شهری (به ویژه کارگران صنعتی) در شهرهای اروپایی مانند لندن، توسط کارل مارکس و انگلس و همچنین چارلز بوت^۱ در قرن نوزدهم انجام گرفت، عمده انتقادات مارکس و انگلس بر نظام استثمارگر سرمایه داری و بورژوازی بود که شرایط فلاکت بار کارگران را رقم زده بود، اما به طور مشخص، مکتب شیکاگو به عنوان نخستین مکتب آکادمیک در مطالعه جامعه شناختی شهر، اولین پژوهش‌ها را درباره گروه‌های حاشیه‌ای و محروم شهر مانند کارگران مهاجر، بی پناهان و افراد گذری انجام داد. نلز اندرسون^۲ در مطالعه‌ای با عنوان هوبو^۳: جامعه شناسی انسان بی خانمان که در سال ۱۹۲۳ انجام داده به بررسی گروه‌های کارگر در شهر شیکاگو می‌پردازد. هوبو توصیف مرد و یا مردانی است که از محل زندگی خود آواره گشته و در محیط شهری جدید بی خانمان شده است. در یک مطالعه دیگر که توسط تامس و زنانیکی در این مکتب و مرتبط با زندگی مهاجران انجام شده، یافته‌ها نشان می‌دهد زندگی مهاجران با مفاهیم اخلاق زدایی^۴ و بی سازمانی اجتماعی^۵ دارای ارتباط است. نتایج مطالعه شوکای که به موضوع کارگران مهاجر و جرم در چین می‌پردازد، نشان می‌دهد که حدود نیمی از جرائم شهری مربوط به مهاجران است (شوکای ۲۰۰۰). سابقه مهاجرت

1 - Charles booth

2 - Nels Anderson

3 - The Hobo: sociology of the homeless man

4 - demoralisation

5 - disorganization

داخلی در بزهکاری نوجوانان نیز تأثیرگذار است، در مطالعه‌ای که توسط اوزن و همکاران در ترکیه انجام شده است یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که حدود ۲۸ درصد از بزهکاران سابقه مهاجرت داخلی داشته‌اند (اوزن و دیگران ۲۰۰۵). مطالعه یانگ و دیگران در میان کارگران مهاجر روستا-شهری در چین، نشان می‌دهد که وضعیت مهاجری و شیوه زیست مهاجران با شیوع کشیدن سیگار ارتباط دارد (یانگ و دیگران ۲۰۰۹). در پژوهش دیگری شیوه زیست مهاجرت کارگری و مصرف مواد مخدر و الکل در تایلند مورد بررسی قرار گرفته است، نتایج نشان می‌دهد که ۱۰/۹ درصد از مردان و زنان سو مصرف موادی مانند حشیش و ماری‌جوانا^۱، آمفتامین^۲، افیون^۳، مواد توهم‌زا^۴، اکستازی^۵ و سول‌ونت‌ها^۶ داشته‌اند و حدود ۴۳/۳ درصد الکل پرخطر و مضر مصرف کرده‌اند (جیرا پرامو کیتاک و دیگران ۲۰۰۸). مطالعات نشان می‌دهد که تحرک اقتصادی و مهاجرت می‌تواند افراد را نسبت به سرایت ایدز آسیب‌پذیر کند، کارگران مهاجر دور از دوستان، همسر، خانواده و محله، اغلب انزوا، تنهایی^۷ را تجربه می‌کنند که این موضوع می‌تواند منجر به مصرف مواد مخدر و فعالیت جنسی پرخطر شود که این شرایط، آن‌ها را در معرض بیماری‌هایی مانند ایدز قرار می‌دهد (پوری و کالاند ۲۰۰۶). در مطالعه دیگری نشان داده شده که جمعیت مهاجر در چین در معرض رفتارهای پرخطر خطرناک جنسی و مصرف الکل هستند (لین و دیگران ۲۰۰۵)

در حوزه مطالعات داخلی درباره کارگران مهاجر به خصوص کارگران فصلی متأسفانه مطالعات چندانی انجام نشده است و این پژوهش‌ها بسیار محدود می‌باشند، از این رو نگارنده پس از بررسی فراوان، تعدادی از این مطالعات و نتایج آن‌ها را که مرتبط با موضوع هستند، مورد بررسی قرار داده است. مطالعه محمود مشفق و علی یار احمدی

1 - cannabis
2 - amphetamines
3 - opiate
4 - hallucinogens
5 - ecstasy
6 - solvents
7 - loneliness

(۱۳۸۶) با عنوان مهاجرت کارگری، اشتغال در بازار کار غیررسمی و آسیب پذیری ناشی از آن نشان می‌دهد که از لحاظ شاخص کیفیت زندگی، کارگران در وضعیت نامناسبی قرار دارند، به ویژه کیفیت زندگی در محیط‌های کاری. این افراد معمولاً در گروه‌های چند نفره زندگی می‌کنند و به ندرت و به سختی به دیدار خانواده خود می‌روند. نزدیک به ۸۲ درصد از کارگران مهاجر که عمدتاً در بخش غیررسمی مشغول به کار هستند از هیچ‌گونه خدمات بیمه‌ای برخوردار نیستند (مشفق و یاراحمدی ۱۳۸۶). در مطالعه ای که در عسلویه توسط سهیلا صادقی فسایی انجام شده است، تحقیق به بررسی چرایی آسیب پذیری کارگران صنعتی این منطقه می‌پردازد. بر اساس نتایج، ترکیب متغیرهایی مانند کار سخت، فقر، محرومیت، عدم امنیت شغلی و کاری، دوری از خانواده، گسستن از هنجارهای اجتماعی و حاکمیت این عوامل بر کارگران و تفاوت‌های ناشی از متغیرهایی مانند سن، وضعیت خانوادگی، تحصیلات و فرهنگ قومی منجر به شکل‌گیری فضای فرهنگی می‌شود که حاوی وسوسه قوی برای درگیر شدن در فرصت‌های ضد اجتماعی و ضد اخلاقی می‌شود. محقق بر اساس یافته‌های تجربی تحقیق برای تبیین انحرافات ارتكابی توسط کارگران، یک مدل نظری را ارائه می‌دهد که مهم‌ترین متغیرهای آن عبارتند از: عوامل بازدارندگی: درونی (تصور مثبت از خود، خود آگاهی، درک مسئولیت)، بیرونی (احساس تعلق به گروه، اعمال محدودیت منطقی، دسترسی به فرصت‌ها جهت درگیر شدن در مسئولیت‌های اجتماعی)، فشار: درونی (خستگی، اضطراب، عدم رضایت) بیرونی (فقر، بیکاری، عدم تساوی و شرایط بد مسکن) کشش: درونی (وسوسه، ترغیب، تحریک پذیری) بیرونی (باندهای جرم، وجود هم‌نشینی نامناسب) (صادقی فسایی ۱۳۸۵).

۳- چارچوب نظری تحقیق

در این تحقیق سعی شده است تا با استفاده از سه نظریه اکولوژی شهری (و تاکید آن بر تأثیرات منفی شهرنشینی)، بازدارندگی اجتماعی و فشار اجتماعی، عوامل جامعه شناختی موثر بر گرایش کارگران فصلی مهاجر به آسیب‌های اجتماعی و رفتارهای پرخطر مورد سنجش قرار گیرد.

۱-۳- اکولوژی شهری

نظریه پردازان مکتب شیکاگو و اکولوژی شهری که دیدگاه منفی نسبت به شهرنشینی دارند، موضوعات مهاجرت را با بزرگی و ناهمگونی شهر و در نتیجه بروز آسیب‌های متعدد اجتماعی در شهرها و به خصوص کلانشهرها مرتبط می‌دانند. بر اساس این مکتب نظری، در نتیجه مهاجرت، بسیاری از اخلاقیات و نرم‌های اجتماعی که تنظیم‌کننده شیرازه روابط اجتماعی است، از بین می‌رود و یا تأثیرات آن‌ها کمرنگ می‌شود. به زعم رابرت پارک، بنیان‌گذار مکتب شیکاگو، مهاجرت و تحرکات جمعیتی، نظم اجتماعی را به هم می‌زند. پارک معتقد است که زوال پیوندهای محلی و توانایی ضعیف گروه‌های اولیه مانند خانواده و محله برای اعمال مکانیسم‌های غیررسمی کنترل اجتماعی در محیط شهری، از عوامل مستقیم جرم، بزهکاری جوانان و فساد هستند (کاوز ۲۰۰۵: ۵۰۴). در تبیین آسیب‌های شهری سه ایده اصلی در این مکتب شکل گرفت شامل ۱) نظریه منطقه‌ای^۱ جرم و آسیب‌های اجتماعی شهر ۲) نظریه بی‌سازمانی اجتماعی^۲ و ۳) نظریه همنشینی افتراقی. در این مطالعه، تأثیرات منفی شهرنشینی شامل احساس طرد اجتماعی، احساس انومی اجتماعی، احساس بی‌سازمانی اجتماعی، احساس از خود بیگانگی اجتماعی، احساس منزلت پایین اجتماعی، همنشینی افتراقی می‌باشد.

۲-۳- نظریه فشار

نظریه فشار و ساختار اجتماعی فرض را بر این می‌گیرد که جرم اساساً یک مسئله طبقه پایین است (براون ۱۹۹۸: ۲۶۲). جرم‌شناسانی که جرم را به عنوان پیامد مستقیم محرومیت و خشم طبقه پایین در نظر می‌گیرند به عنوان نظریه‌های فشار شناخته می‌شوند، آن‌ها بر این عقیده‌اند که اغلب مردم اهداف و ارزش‌های مشابهی دارند اما توانایی دسترسی به اهداف مشخص به وسیله طبقه اقتصادی-اجتماعی طبقه بندی می‌شود، فشار در نواحی ثروتمند محدود می‌شود زیرا فرصت‌های آموزشی و شغلی را در دسترس دارند (سیگل ۲۰۰۳:

1 - zonal

2 -social disorganisation

۱۹۲). موضوع اساسی در این نظریه، نوع بندی منابع فشار و سازگاری کجروانه با آن است (براون ۱۹۹۸: ۲۶۳). ایده اصلی نظریه فشار این است که اهداف عامی که یک جامعه برای اعضایش ایجاد می‌کند، ممکن است برای عده‌ای در دسترس نباشد (اینستادتر ۲۰۰۶: ۱۵۱).

از نظر مرتون، ساختار اجتماعی ریشه مسئله جرم و سایر آسیب‌ها و مسایل اجتماعی است. از نظر وی افراد مطیع قانون هستند اما زمانی که تحت تأثیر فشار زیاد باشند به جرم رجوع می‌کنند، شکاف میان اهداف و وسایل، فراهم کننده این اهداف، منبع فشار است (آدلر و همکاران ۲۰۰۱: ۱۲۵) یکی دیگر از تئوری‌های فشار، نظریه آنومی نهادی^۱ است که توسط مسنر^۲ و روزنفلد^۳ مطرح شده است که بر این موضوع تأکید دارد که جرم تا حدودی نتیجه سازمان اجتماعی یک جامعه مانند خانواده، اقتصاد، آموزش، نظام سیاسی و جهت گیری‌های فرهنگی گسترده است (جاکوبس ۲۰۰۲: ۳۴). در نظریه آنومی نهادی دو نیرو بر میزان جرم تأثیرگذار است: (۱) فشار فرهنگی در جهت موفقیت مادی و (۲) فشار اجتماعی که نهادهای اجتماعی کننده را تضعیف می‌کند. آگنیو^۴ مفهوم فشار اجتماعی را در سطح خرد مطرح می‌کند، وی در نظریه عمومی فشار^۵، به جای تأکید بر محدودیت طبقه پایین اجتماعی و یا فقدان فرصت، بر جنبه‌های روانشناسی اجتماعی فشار تأکید می‌ورزد (بورفیند و بارتوچ ۲۰۰۶: ۴۹۶). بر این اساس، افرادی که تحت فشار در سطح خرد هستند، مجموعه‌ای از احساسات منفی مانند عصبانیت، محرومیت و افسردگی را تجربه می‌کنند و از طریق جرم بر این فشارها و هیجانات منفی غلبه می‌کنند، جرم ممکن است راهی برای کاهش و یا فرار از فشار باشد (آگنیو ۲۰۰۹). آگنیو منابع چندگانه فشار را شامل موارد زیر می‌داند:

- شکست در دستیابی به اهداف ارزشمند مثبت

1 - institutional anomie theory

2 - Messner

3 - Rosenfeld

4 - Agnew

5 - general strain theory

-مواجهه با محرک منفی

-فقدان محرک ارزشمند مثبت

در این مطالعه، فشار اجتماعی دارای دو بعد احساس فشار در سطح کلان و احساس فشار در سطح خرد می‌باشد.

۳-۳- نظریه بازدارندگی اجتماعی

بعد سوم نظری این مقاله، مفهوم کنترل و خودکنترلی اجتماعی است. موضوع اصلی در نظریه کنترل اجتماعی این است که اجتماعی شدن ناقص^۱ جرم و آسیب‌های اجتماعی را ایجاد می‌کند. هیرشی معتقد است که پیوند اجتماعی، که منبع کنترل اجتماعی است، دارای چهار عنصر است:

(۱) وابستگی^۲: اشاره به حساسیت شخصی و علاقه فرد به دیگران دارد.

(۲) تعهد^۳: شامل انرژی و تلاش در جهت رشد شیوه‌های مرسوم فعالیت است مانند آموزش و یادگیری و یا پس انداز پول برای آینده.

(۳) مشغولیت^۴، در این عنصر، درگیری شدید در فعالیت‌های هم‌نوایانه زمان کمی را برای رفتار غیرقانونی باقی می‌گذارد.

(۴) ایمان^۵، این عنصر به معنای عقاید اخلاقی و التزام ارزشی و ذهنی فرد به قواعد و هنجارهای اجتماعی است. گادفردسون و هیرشی تمایل به ارتکاب جرائم را به میزان خودکنترلی فرد نسبت می‌دهند، از نظر آن‌ها این افراد لحظه‌ای^۶ هستند و نسبت به احساسات دیگران غیر حساسند. ویژگی دیگر این افراد این است که دارای جهت‌گیری اینجا و اکنون^۷ هستند و تلاش برای اهداف بلندمدت را رد می‌کنند. افراد با خودکنترلی پایین،

1 - inadequate

2 - attachment

3 - commitment

4 - involvement

5 - belief

6 - impulsive

7 - here-now

فاقد پشتکار^۱، سرسختی^۲ و سماجت^۳ هستند. ماجراجو بودن^۴، فعال بودن، فیزیکی بودن و خود محوری از دیگر ویژگی‌های این گونه از افراد است. در این مطالعه بازدارندگی اجتماعی دارای دو بعد کنترل اجتماعی و خودکنترلی می‌باشد.

همان طور که ملاحظه شد هر کدام از این تئوری‌ها از نگاهی متفاوت به آسیب‌های شهری می‌نگرند، بنابراین به منظور فراهم آوردن چارچوبی جامع تر که بتواند متغیر وابسته تحقیق را مورد تبیین بیشتری قرار دهد تلاش شده است با ترکیب این تئوری‌ها، متغیر وابسته تحقق مورد تبیین قرار گیرد. چارچوب نظری تحقیق با توجه به چند بعدی بودن موضوع آسیب پذیری کارگران فصلی، تلفیقی از نظریه های فشار اجتماعی، بازدارندگی اجتماعی و اکولوژی شهری می‌باشد. فرض نظری تحقیق این است که هنگامی که کارگران فصلی احساس فشار اجتماعی در سطح خرد و کلان داشته باشند و میزان کنترل و بازدارندگی آنان پایین باشد و همچنین پس از مهاجرت تحت تأثیر اکولوژی شهری و آثار منفی شهرنشینی در تهران قرار گیرند، احتمال آسیب پذیری آن‌ها در مقابل رفتارهای پرخطر بالا می‌رود.

۴- فرضیات تحقیق

با توجه به چارچوب نظری تحقیق می‌توان فرضیات زیر را جهت تبیین علل گرایش کارگران مهاجر فصلی به آسیب‌های اجتماعی و رفتارهای پرخطر مطرح کرد:

(۱) بین میزان احساس فشار اجتماعی در سطح کلان با میزان تمایل به رفتارهای انحرافی و پرخطر در کارگران مهاجر فصلی رابطه معنادار آماری وجود دارد.

(۲) بین میزان احساس فشار اجتماعی در سطح خرد با میزان تمایل به رفتارهای انحرافی و پرخطر در کارگران مهاجر فصلی رابطه معنادار آماری وجود دارد.

(۳) بین میزان احساس طردشدگی (و حاشیه بوده گی) در محیط شهری با میزان تمایل به

1 -diligence

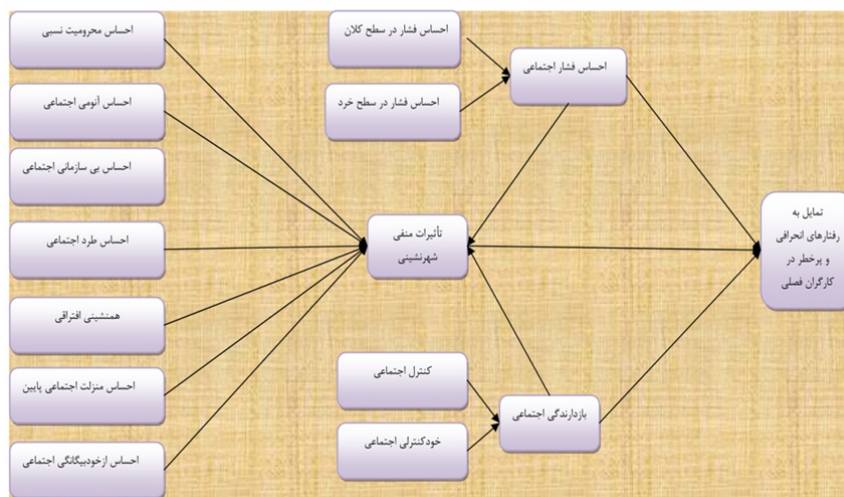
2 -tenacity

3 -persistence

4 -adventuresome

- رفتارهای انحرافی و پرخطر در کارگران مهاجر فصلی رابطه معنادار آماری وجود دارد.
- (۴) بین میزان احساس محرومیت نسبی در محیط شهری با میزان تمایل به رفتارهای انحرافی و پرخطر در کارگران مهاجر فصلی رابطه معنادار آماری وجود دارد.
- (۵) بین میزان کنترل اجتماعی و میزان تمایل به رفتارهای انحرافی و پرخطر در کارگران مهاجر فصلی رابطه معنادار آماری وجود دارد.
- (۶) بین میزان احساس از خودبیگانگی اجتماعی و میزان تمایل به رفتارهای انحرافی و پرخطر در کارگران مهاجر فصلی رابطه معنادار آماری وجود دارد.

مدل (۱) مدل نظری تحقیق

- (۷) بین میزان خودکنترلی اجتماعی و میزان تمایل به رفتارهای انحرافی و پرخطر در کارگران مهاجر فصلی رابطه معنادار آماری وجود دارد.
- (۸) بین میزان احساس بی سازمانی اجتماعی (عدم تعلق به هنجارهای شهری) و میزان تمایل به رفتارهای انحرافی و پرخطر در کارگران مهاجر فصلی رابطه معنادار آماری وجود دارد.
- (۹) بین میزان همنشینی با افراد کجرو و میزان تمایل به رفتارهای انحرافی و پرخطر در کارگران مهاجر فصلی رابطه معنادار آماری وجود دارد.

- ۱۰) بین میزان احساس پایین بودن منزلت اجتماعی و میزان تمایل به رفتارهای انحرافی و پرخطر در کارگران مهاجر فصلی رابطه معنادار آماری وجود دارد.
- ۱۱) بین میزان احساس آنومی اجتماعی و میزان تمایل به رفتارهای انحرافی و پرخطر در کارگران مهاجر فصلی رابطه معنادار آماری وجود دارد.

۵-روش تحقیق

روش تحقیق این مطالعه به صورت ترکیبی از روش‌های کمی (پیمایش) و کیفی (مطالعه موردی) می‌باشد. تلاش می‌شود تا از روش پیمایش به عنوان روش اصلی تحقیق استفاده شود. بدین معنا که از طریق پرسشنامه محقق ساخته متغیر وابسته و عوامل جامعه شناختی موثر بر آن مورد سنجش قرار می‌گیرد. علاوه بر روش کمی (پیمایش) سعی می‌شود تا از طریق روش کیفی اطلاعات احصا شده از طریق روش کمی، مورد تایید و غنای بیشتری قرار گیرد. بنابراین به طور کلی می‌توان گفت که روش تحقیق در این مطالعه به صورت ترکیبی یعنی روش کمی (پیمایش) و کیفی (مطالعه موردی) می‌باشد. با توجه به آنکه در زمینه مسایل مرتبط با زندگی کارگر فصلی به ویژه آسیب‌های اجتماعی و رفتارهای پرخطر اطلاعات زیادی در دسترس نیست و مطالعات داخلی زیادی هم در این زمینه انجام نشده، بنا به ضرورت، ابتدا مطالعه کیفی انجام شده و که این موضوع در تدقیق مدل نظری تحقیق و تکمیل پرسشنامه مورد استفاده قرار گرفته است. هدف انجام روش کیفی یافتن اطلاعات دقیق‌تر از زندگی و وضعیت کارگران فصلی در شهر تهران و همچنین سنخ شناسی آنان بوده است.

۶-جامعه آماری، نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

جامعه آماری در این تحقیق شامل کلیه کارگرانی است که به صورت چرخشی و موقتی در ماه‌ها و فصل‌های خاصی از سال به شهر تهران مهاجرت می‌کنند. این گروه معمولاً یا بیکارند و یا در بخش غیررسمی اقتصاد شهری مشغول به کار می‌شوند. کارگران مهاجر فصلی عمدتاً در میدان‌ها، چهار راه‌ها و گره‌های اصلی شهر تهران دیده می‌شوند. طبق آمارهای غیررسمی معاونت اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران سالانه حدود

۵۰۰۰۰ نفر کارگر فصلی به تهران مراجعه می‌کنند. البته با توجه به سیال بودن جمعیت کارگران فصلی آمار دقیقی از میزان حضور آن‌ها در شهر تهران موجود نمی‌باشد بنابراین چون که تعداد دقیق کارگران فصلی در شهر تهران موجود نمی‌باشد لذا به طور فرضی تعداد حجم نمونه برابر با ۳۸۱ نفر در نظر گرفته شده است^۱

نمونه‌گیری تحقیق از نوع غیراحتمالی به صورت سهمیه‌ای می‌باشد. بدین معنا در ابتدا با توجه به مشاهدات و داده‌های موجود مهم‌ترین فضاها و مکان‌هایی-مانند میادین و مکان‌های شلوغ، چهارراه‌ها-که کارگران در جستجوی کار به طور روزانه حضور می‌یابند مورد شناسایی قرار می‌گیرند و در بین آن‌ها فضاهایی انتخاب می‌شود. لذا ابتدا مهم‌ترین نقاط شهر تهران که کارگران در آن تجمع می‌کنند شناسایی و سپس با مراجعه به آنجا از کارگرانی که تمایل به انجام مصاحبه و تکمیل پرسشنامه داشتند، اطلاعات و داده‌های مورد نیاز، گردآوری شد. در بخش کیفی داده‌ها، با کارگران که تمایل داشتند مصاحبه انجام گرفت و هنگامی که داده‌ها به حالت اشباع نظری رسید، گردآوری داده‌ها متوقف شد.

۷-روایی و پایایی تحقیق

در تحقیق حاضر با استفاده از روش آلفای کرونباخ، پایایی شاخص‌ها مورد سنجش قرار گرفته و گویه‌هایی که موجب کاهش ضریب آلفای شاخص‌ها می‌شدند از مقیاس حذف شدند. جدول (۱) نتایج مربوط به آزمون روایی مقیاس‌ها را نشان می‌دهد. اعتبار گویه‌ها از طریق اعتبار صوری احصا شده است.

۱- اگر تعداد ۵۰۰۰۰ نفر فرضی هم در فرمول کوکران گذاشته شود تعداد ۳۸۱ نفر بدست خواهد آمد.

جدول (۱) ضریب پایایی شاخص‌ها در داده‌های نهایی

شاخص	پرسشنامه نهایی		شاخص	پرسشنامه نهایی	
	تعداد گویه‌ها	ضریب روایی		تعداد گویه‌ها	ضریب روایی
فشار اجتماعی کلان	۹	۰/۹۰	احساس بی‌سازمانی اجتماعی	۸	۰/۸۴
فشار اجتماعی خرد	۱۱	۰/۹۳	احساس آنومی اجتماعی	۸	۰/۹۲
میزان همنشینی با افراد کج‌رو	۶	۰/۹۴	آسیب‌پذیری	۱۳	۰/۹۵
خودکنترلی اجتماعی	۷	۰/۷۹	احساس طرد شدگی	۶	۰/۸۵
منزلت اجتماعی پایین	۶	۰/۸۶	احساس محرومیت نسبی	۹	۰/۹۲
کنترل اجتماعی	۸	۰/۷۵	احساس بیگانگی اجتماعی	۱۰	۰/۹۴

۸- یافته‌های تحقیق

۸-۱- یافته‌های کیفی

یکی از مهم‌ترین اهداف در مطالعات اجتماعی-به‌ویژه در مطالعات کیفی-گونه شناسی و تیپولوژی موضوعات مورد مطالعه است. در تحقیق حاضر نیز تلاش شده است تا به این مهم پرداخته شود. بر اساس محورهای مختلف مانند استان محل سکونت، سن، نوع شغل و... می‌توان کارگران فصلی را طبقه‌بندی کرد ولی از آنجا که این تحقیق به بررسی آسیب‌های اجتماعی و رفتارهای پرخطر در بین کارگران فصلی مهاجر در شهر تهران می‌پردازد لذا بر مبنای این موضوع تلاش می‌شود تا گونه‌شناسی کارگران فصلی انجام پذیرد. به طور کلی می‌توان بر مبنای رفتارهای پرخطر و میزان گرایش کارگران فصلی و همچنین نوع این رفتارها، کارگران فصلی را به سه طبقه، تقسیم‌بندی کرد:

الف- گونه اول: کارگران مستعد آسیب (تفننی)

گونه اول که اغلب کارگران فصلی را شامل می‌شود، کارگران فصلی هستند که اقدام به رفتارهای پرخطر به شکل عملی نکرده‌اند ولی با توجه به مشاهدات و مصاحبه‌های صورت گرفته، مستعد آسیب‌پذیری در مقابل رفتارهای پرخطر هستند. از شایع‌ترین رفتارهای پرخطری که در این گونه از کارگران وجود دارد، استعمال سیگار و گاهی قلیان می‌باشد که غالب افراد این طبقه، اقدام به مصرف آن‌ها می‌کنند. کارگران فصلی در این طبقه میزان خودکنترلی و کنترل اجتماعی بالایی دارند و به دلیل مواردی مانند وجدان، خانواده، ترس از قانون، پلیس و یا مجازات اقدام به رفتارهای خلاف قانون نمی‌کنند و قانع به درآمد بخور و نمیر کارگری هستند. یکی از کارگران در تایید این موضوع معتقد است:

اصلاً دنبال کار خلاف نیستم، اگر دنبالش بودم اینجا نمی‌آمدم، کار خلاف گناه داره، وجدانم قبول نمی‌کنه، آخر عاقبت نداره، وقتی به عاقبتش فکر می‌کنم باعث میشه زندگی آدم از هم پاشیده بشه. کسایی که خلاف می‌کنند به فکر زن و بچه هایشان نیستند، قید همه چیز را زدن و از زندگی سیر شدن. حاضرم این زندگی سخت کارگری را تحمل کنم ولی گیر پلیس و زندان نیفتم (کارگر فصلی در میدان ...).

کارگران این طبقه دارای ویژگی‌های مشترکی با دو گونه دیگر هستند، از جمله اینکه به طور روزمره فشارهای اجتماعی در سطح خرد را تجربه می‌کنند. به طوری که اغلب آن‌ها آسیب‌های جسمی و روانی روزمره را تجربه می‌کنند، از درآمد پایین برخوردارند، وضعیت تغذیه و استراحت آن‌ها مناسب نیست و مدام از وضع خود شاکی هستند. مهم‌ترین ویژگی این طبقه مستعد بودن آن‌ها در مقابل رفتارهای پرخطر و گاهی خلاف قانون است، بخشی از افراد این گونه کارگری، اقدام به دست‌فروشی کالاهایی مانند جوراب، چتر و ... در سطح شهر می‌کنند. این گونه به رفتارهای پرخطر مانند خودکشی، استعمال سیگار و مصرف مواد مخدر بیشتر از سایر آسیب‌ها و رفتارهای پرخطر گرایش دارند، دلیل این موضوع هم وجود فشارهای اجتماعی روزانه و تأثیرات منفی زندگی حاشیه‌ای در شهر تهران است که کارگران فصلی به صورت مداوم تجربه می‌کنند. این گونه بیشترین تعداد از

کارگران فصلی مهاجر را به خود اختصاص داده است.

ب- گونه دوم: کارگران آسیب پذیر

گونه دوم از کارگران فصلی، کارگران آسیب پذیر هستند. این گونه به دلیل وجود شرایط سخت زندگی کارگری و فشارهای متعدد ناشی از آن درگیر در آسیب‌ها و رفتارهای پرخطر می‌شوند. عمده‌ترین آسیب‌هایی که در این گونه شایع است اعتیاد و مصرف مواد مخدر، خودکشی، بی‌خانمانی و استعمال سیگار و قلیان می‌باشد. ویژگی اصلی رفتارهای پرخطری که در میان این گونه کارگری وجود دارد این است که این رفتارها و آسیب‌ها قربانی ندارد و به واقع خود فرد، قربانی اصلی آن است، به طوری که شرایط سخت زندگی کارگری باعث شده که کارگر فصلی از طریق این آسیب‌ها دست به تخریب خود بزند. بنابراین می‌توان این نوع از آسیب‌ها و رفتارهای پرخطر را بدون قربانی نامید.

اعتیاد به انواع مواد مخدر سنتی و صنعتی مانند تریاک، کراک، شیشه یکی از شایع‌ترین آسیب‌های اجتماعی در بین این گونه است. بنا به گفته یکی از کارگران:

دو تا فامیل داریم الان معتاد شدن، توی آریا شهر کارتن خوابی می‌کنند افتادن گوشه‌ای، حدود ۲۳ سال سن دارن کم کم تریاک کشیدن الانم ول هستن. آمدن کارگری بکنن ولی سر از اعتیاد در آوردن. بعضی هام خلاف‌هایی مثل سرقت و قاچاق مواد مخدر می‌کنند (کارگر فصلی در میدان ...).

کارگر دیگر می‌گوید:

یه نفر از دوستان معتاده، بیکار بود اعصابش خیلی خراب بود، رفت و تریاکی شد الانم نمی‌توانه کار بکنه، همش تو خانه مجردی می‌خوابه، تازه متاهل هم هست، کارگری آخرش اینه فقط می‌تواند پول موادشو دربیاره و چیزی نمی‌توانه برای زن و بچه‌اش تو شهرستان بفرسته (کارگر فصلی در میدان ...)

گفته پایین نشان می‌دهد که همنشینی‌های شبانه می‌تواند از عوامل تاثیرگذار در تشدید مصرف مواد مخدر مختلف در بین کارگران فصلی باشد:

باور کن بیشتر از نصفی از کارگران اینجا معتادن، همه جوره هم از تریاک گرفته

تا حشیش و کراک و شیشه می‌کشن، بیشتر شبها که خانه مجردی دارن، دور هم جمع میشن ۵ و ۶ نفری با هم تا نصف شب مشغول میشن، روزها هم که میان اینجا علاف اند (کارگر فصلی در میدان ...).

خودکشی یکی دیگر از آسیب‌های اجتماعی شایع در بین این گونه از کارگران فصلی می‌باشد:

تو ستارخان جوانی بود که حدود ۲۳ سال سن داشت گفت که فشار زندگی براش خیلی سنگینه و حوصله کار ندارد. گفت نمی‌تونم این زندگی را تحمل کنم. تو خیابان ستار خان خودشو دار زد بعدش جنازه شو بردن هرسین (کارگر فصلی در میدان ...).

کارگر دیگر درباره تجربه خودکشی دوستانش می‌گوید:

کارگرانی را می‌شناسم که به تهران آمدند ولی به خاطر بی‌پولی دست به خودکشی زدند، نمی‌توانستند خرج خود و خانواده شان را در بیاورند خیلی اذیت می‌شدند و مجبور شدند دست به خودکشی بزنند بعضی از کارگران با تفنگ، بعضی ها با زدن شاهرگ و بعضی ها با سوزن خالی خودکشی می‌کنند همش هم به خاطر بی‌پولی است. کارگر به خرج خودش نمی‌رسه چه برسه به خرج خانوادش (کارگر فصلی در میدان ...).

بی‌خانمانی و کارتن‌خوابی که پیوند نزدیکی با مصرف مواد مخدر و خودکشی در بین کارگران فصلی دارد یکی دیگر از آسیب‌های اجتماعی است که در بین گونه دوم از کارگران فصلی وجود دارد که البته معمولاً بعد از اعتیاد به مواد مخدر صورت می‌گیرد، یکی از کارگران فصلی که در بازار تهران ساکن است و روزها به خیابان کارگر شمالی، بالاتر از خیابان فاطمی جهت کار مراجعه می‌کند، در تجربه خود می‌گوید:

الان در بازار تهران کارگرانی هستند که معتاد و کارتن‌خواب شده‌اند و شبها در خیابانها می‌خوابند بیشتر هم لر و لک و کرد هستند آخر سر هم گوشه‌ای می‌میرند و به خانواده شان زنگ می‌زنند تا بیان جنازه شان را ببرند شهرستان، دلیلش هم بی‌پولی و احساس غریبی و بی‌کسی هست (کارگر فصلی در پایین تر از چهارراه ...).

علاوه بر این، استعمال سیگار و قلیان و خرده دزدی هم در بین این گونه از کارگران فصلی نیز دیده می‌شود. این گونه از کارگران به دلیل ضعف‌های جسمی و روحی ناشی از این گونه آسیب‌ها و رفتارهای پرخطر، در نهایت توان کار کردن را از دست می‌دهند و کمتر به جستجوی کار می‌آیند. به تعبیر مرتون از این دسته از کارگران به عنوان گوشه‌گیران و کناره‌گیران می‌توان یاد کرد.

ج- گونه سوم: کارگران آسیب‌زا

گونه سوم از کارگران فصلی را می‌توان کارگران آسیب‌زای شهری نامید. این دسته از کارگران فصلی بیشتر تولیدکننده آسیب در شهر تهران هستند و بر عکس دو گونه اول به صورت فعال این گونه رفتارها را مرتکب می‌شوند. بیشتر این رفتارها خلاف قانون هستند و بنابراین از آن‌ها به عنوان جرم می‌توان یاد کرد. این گونه از کارگران، پیش‌اقدام به رفتارهایی مانند سرقت (به صورت فردی و گاهی جمعی)، قاچاق و خرید و فروش مواد مخدر می‌کنند. یکی از عمده‌ترین دلایلی که از نظر کارگران باعث می‌شود به سمت خرید و فروش مواد بروند وجود و حضور فشار اجتماعی در سطح خرد مانند بیکاری و بی‌پولی است. یکی از کارگران که در یکی از میدانهای غرب تهران اقدام به خرید و فروش مواد مخدر مانند تریاک و کراک می‌کند معتقد است:

الان هیجده ساله تهرانم، فقط حدود دو ماه کار کردم و کار کچ کاری می‌کردم، دیدم فایده نداره، کار خاصی هم بلد نبودم و به خاطر فشار زندگی به این سمت آمدم. الانم ماهی ۱۰۰ تومان اجاره می‌دم و ۱۲ میلیون پول پیش دادم. تو اندیشه ساکنم. نه راه پس دارم و نه راه پیش دو تا بچه دارم و با این سن کارت پایان خدمت هم ندارم (کارگر فصلی ساکن شهرک ...).

وی در ادامه درباره نحوه خرید و فروش و میزان درآمد می‌گوید:

بیشتر مواد را افغانی‌ها می‌آورند و ما هم از دوستا و رفقا تهیه می‌کنیم. افغانی‌ها مواد را می‌آورند و به سرشاخه‌ها می‌دن. این مواد باید ریز فروش بشن. الانم بیشتر کراک خرید و فروش میشه. تازگی‌ها هم یه چیزی به اسم گل آمده که هنوز جا نیفتاده و نسبت به مواد قبلی قوی تره. فروش ما هم بیشتر شانسی هست پولش هم هیچ

برکتی نداره به طور میانگین تو ماه حدود ۸۰۰ تا ۹۰۰ هزار تومان درآمد دارم (کارگر فصلی ساکن ...).

این گونه از کارگران بیشتر از دو گروه قبلی به محیط شهری آسیب می‌زنند و جرائمی هم که مرتکب می‌شوند در برخی موارد دارای قربانی هست و به دیگران صدمه وارد می‌کند. از جمله ویژگی‌های دیگر این تیپ از کارگران خودکترلی و کنترل اجتماعی پایین در مقابل گرایش به آسیب‌های اجتماعی می‌باشد. یکی از کارگران که در حال حاضر اقدام به خرید و فروش مواد مخدر می‌کند و به همین دلیل سابقه حبس هم دارد و از این راه به درآمد مناسبی دست یافته در توضیح شرایط خودش این گونه اظهار نظر کرده:

در حال حاضر اقدام به خرید و فروش مواد مخدر مانند کراک و شیشه می‌کنم وضع مالی خوبی هم دارم. کار من معمولاً ۲۴ ساعته است. من حدود ۷ سال هست که به این کار مشغولم و بیرون آمدن از این وضع برام ممکن نیست، کارم همیشه با ترس همراه هست که نکنه به زندان بیفتم ... این کار من خطرناک هست اگر هم لازم باشه درگیر میشم (کارگر فصلی در میدان ...).

فرد دیگری درباره وضعیت خود این گونه معتقد است:

تا الان ۵ بار به زندان رفتم و علت حبس هم بیشتر خرید و فروش مواد و مشروبات الکلی، دعوای خیابانی و سرقت هست. من فرزند طلاقم و در حال حاضر به تنهایی زندگی می‌کنم و مشغول خرید و فروش شیشه، حشیش و کراک هستم و در ماه بیشتر از ۲ میلیون درآمد دارم که کلاً هزینه خورد و خوراک و مصرف مواد میشه. من آدم کم حوصله ای هستم و تنها نیم ساعت تحمل بیکاری دارم و بعد دست به هرکاری می‌زنم. در زندگی چیزی برای دست دادن ندارم و هیچ باکی از مرگ هم ندارم. شب و روز برام تکراری شده اصلاً برام چیزی دیگه تو این زندگی سگی مهم نیست (کارگر فصلی ساکن شهرک ...).

مواد فروشی یکی از شایع ترین رفتارهای آسیب زایی است که از جانب این دسته از کارگران صورت می‌گیرد. خرید و فروش مواد اغلب در میادین اصلی شهر تهران صورت می‌گیرد. یکی از کارگران درباره این وضعیت می‌گوید:

یه سری بزن به خیابان نواب خیلی از کارگران هستند که از اون پایین تا بالا خلاف می‌کنند اکثراً هم مواد فروشن و خلاف‌هایی مثل دزدی و جیب‌بری انجام می‌دن، زیر پل هم زیاد جمع میشن، خلافتون هم با موتور انجام می‌دن تا اگه پلیس اومد بتوانن در برن (کارگر فصلی در میدان).

جدول (۲) گونه شناسی کارگران مهاجر فصلی برحسب آسیب‌ها و رفتارهای پرخطر

ردیف	گونه کارگران فصلی	آسیب‌ها و رفتارهای پرخطر شایع	ویژگی‌های گونه
۱	کارگران مستعد آسیب	-استعمال سیگار و قلیان -گاهی مصرف مواد مخدر به صورت تفننی در خانه‌های کارگری و در بین دوستان	-میزان بالای احساس فشار اجتماعی در سطح کلان و خرد -میزان بالای خودکنترلی اجتماعی در مقابل برخی از آسیب‌ها و رفتارهای پرخطر
۲	کارگران آسیب‌پذیر	-اعتیاد به مواد مخدر مختلف -خودکشی -کارتن‌خوایی و بی‌خانمانی -استعمال سیگار و قلیان	-میزان بالای احساس فشار اجتماعی در سطح کلان و خرد -میزان نسبتاً متوسط و بالای خودکنترلی اجتماعی در مقابل گرایش به برخی از آسیب‌ها و رفتارهای پرخطر -میزان نسبتاً بالای کنترل اجتماعی که مانع گرایش آنان در ارتکاب آسیب‌ها و رفتارهای پرخطر می‌شود.
۳	کارگران آسیب‌زا	-قاچاق مواد مخدر به صورت انفرادی و گاهی شبکه‌ای -جیب‌بری -سرقت انفرادی و گاهی شبکه‌ای -زورگیری و نزاع	-میزان بالای احساس فشار اجتماعی در سطح کلان و خرد -میزان پایین خودکنترلی اجتماعی در مقابل برخی از آسیب‌ها و رفتارهای پرخطری که معمولاً به دیگران و یا اموال آن‌ها صدمه می‌زند. این رفتارها عموماً دارای قربانی می‌باشند. -میزان پایین کنترل اجتماعی

۲-۸- یافته‌های کمی

۱-۲-۸- یافته‌های کمی توصیفی

بر اساس ویژگی‌های جمعیتی پاسخگویان، ۷۸ درصد از آن‌ها در محدوده سنی ۱۵ تا ۳۵ سال قرار دارند، حدود ۸۴ درصد از پاسخگویان دارای تحصیلات دیپلم و زیر دیپلم می‌باشند. همچنین، مبدأ مهاجرت کارگران فصلی از استان‌های غربی کشور می‌باشد به طوری که بیشترین فراوانی مربوط به استان کرمانشاه با ۳۶/۷ درصد و لرستان با ۳۵/۴ درصد می‌باشد. با توجه به وضعیت تغذیه و استراحت کارگران فصلی، بیشتر از نیمی از پاسخگویان آن‌را بد و خیلی بد ارزیابی کرده‌اند. از حیث میزان درآمد ماهیانه، نتایج نشان می‌دهد که بیشتر از نیمی از کارگران از میانگین درآمد کمتر از ۳۰۰ هزار تومان در ماه برخوردارند.

همچنین بیشتر از نیمی از کارگران در روستا زندگی می‌کنند و متأهل هستند. وضعیت اجتماعی-فرهنگی کارگران بیانگر آن است که حدود ۴۷/۲ درصد از قوم لک بوده که در استان‌های کرمانشاه و لرستان ساکن هستند. بیشتر از نیمی از کارگران به دلیل سختی کار اظهار داشته‌اند که در طول روز فشارهای جسمی زیاد و خیلی زیادی را تجربه می‌کنند. بر اساس نتایج توصیفی، حدود ۴۲ درصد از کارگران همه فصل‌های سال در تهران حضور دارند، همچنین حدود ۳۳/۱ درصد اظهار کرده‌اند که بین ۱۰ تا ۱۲ ماه در تهران در جستجوی کار و معیشت به سر می‌برند. حدود ۶۴/۶ درصد از کارگران فصلی وضعیت زندگی خود را بد و خیلی بد ارزیابی کرده‌اند. نوع مهارت کارگران نشان می‌دهد که بیشتر از نیمی از آنان فاقد مهارت اند و کارگران ساده هستند به طوری که اکثریت آن‌ها در مشاغل مربوط به کارگری ساده و فعالیت‌های ساختمانی مشغول به فعالیت هستند. از لحاظ نوع آسیب‌های اجتماعی و رفتارهای پرخطر نتایج نشان می‌دهد که به ترتیب استعمال سیگار، مصرف مواد مخدر و خرید و فروش سی‌دی و ورق بازی بیشترین شیوع را در بین کارگران فصلی دارد.

۲-۲-۸-آزمون فرضیات

جدول شماره (۳) ضرایب همبستگی بین متغیرهای مستقل و وابسته تحقیق و همچنین آزمون فرضیات تحقق را به نمایش می‌گذارد. بر اساس نتایج جدول، متغیر همنشینی افتراقی دارای قوی‌ترین رابطه معنادار با متغیر وابسته تحقیق می‌باشد. میزان این رابطه برابر با ۰/۶۷۶ درصد می‌باشد که یک رابطه نسبتاً قوی و مثبت است، بدین معنا که با بالا رفتن میزان همنشینی افتراقی، میزان آسیب‌پذیری کارگران فصلی بالا می‌رود. عمده‌تاً همنشینی‌های افتراقی کارگران فصلی در منازل کارگر اتفاق می‌افتد. پس از متغیر همنشینی افتراقی، متغیر از خود بیگانگی اجتماعی با میزان همبستگی ۰/۵۹۳ درصد قرار دارد، این میزان نشان می‌دهد که فرضیه رابطه میان این متغیر و متغیر آسیب‌پذیری کارگران فصلی با سطح معناداری قابل قبول، مورد تایید است. میزان همبستگی بیانگر آن است که بین این دو متغیر رابطه‌ای مثبت و نسبتاً قوی وجود دارد.

سومین متغیری که دارای رابطه نسبتاً قوی و مثبت و معنادار با متغیر وابسته تحقیق دارد، متغیر خودکنترلی اجتماعی با میزان همبستگی ۰/۵۷۹-درصد می‌باشد، این میزان نشان می‌دهد که رابطه بین دو متغیر منفی و نسبتاً قوی است. بدین معنا که با بالا رفتن میزان خودکنترلی اجتماعی، میزان آسیب‌پذیری کارگران فصلی کاهش می‌یابد. خودکنترلی اجتماعی به می‌تواند به عنوان یکی از عوامل کاهش دهنده آسیب‌پذیری کارگران فصلی در مقابل آسیب‌ها و رفتارهای پرخطر در نظر گرفته شود. جدول نشان می‌دهد پس از سه متغیر هم‌نشینی افتراقی، از خودبیگانگی و خودکنترلی، متغیر کنترل اجتماعی با میزان همبستگی ۰/۵۶۲-درصد، دارای رابطه‌ای منفی و نسبتاً قوی و معنادار با میزان آسیب‌پذیری کارگران فصلی می‌باشد. کنترل اجتماعی به مانند متغیر خودکنترلی اجتماعی، از عوامل بازدارنده کارگران فصلی در گرایش به آسیب‌های اجتماعی می‌باشد. بر اساس نتایج جدول، متغیرهای احساس محرومیت نسبی و احساس منزلت اجتماعی پایین، دارای رابطه‌ای ضعیف و معنادار با متغیر وابسته تحقیق هستند. همچنین جدول نشان می‌دهد که کلیه فرضیات تحقیق در سطح معنادار، قابل قبول و مورد تایید هستند.

جدول (۳) ضریب همبستگی متغیرهای مستقل و وابسته و آزمون فرضیات تحقیق

ردیف	فرضیه تحقیق	ضریب همبستگی پیرسون	سطح معنی داری
۱	بین میزان هم‌نشینی با افراد کم‌جرو و میزان آسیب‌پذیری کارگران مهاجر فصلی رابطه معنادار آماری وجود دارد.	۰/۶۷۶**	۰/۰۰۰
۲	بین میزان از خودبیگانگی اجتماعی و میزان آسیب‌پذیری کارگران مهاجر فصلی رابطه معنادار آماری وجود دارد.	۰/۵۹۳**	۰/۰۰۰
۳	بین میزان خودکنترلی اجتماعی و میزان آسیب‌پذیری کارگران مهاجر فصلی رابطه معنادار آماری وجود دارد.	-۰/۵۷۹**	۰/۰۰۰
۴	بین میزان کنترل اجتماعی و میزان آسیب‌پذیری کارگران مهاجر فصلی رابطه معنادار آماری وجود دارد.	-۰/۵۶۲**	۰/۰۰۰
۵	بین میزان احساس فشار اجتماعی در سطح کلان با میزان آسیب‌پذیری کارگران مهاجر فصلی رابطه معنادار آماری وجود دارد.	۰/۵۲۰**	۰/۰۰۰
۶	بین میزان احساس طردشدگی در محیط شهری با میزان آسیب‌پذیری کارگران مهاجر فصلی رابطه معنادار آماری وجود دارد.	۰/۴۳۳**	۰/۰۰۰
۷	بین میزان بی‌سازمانی اجتماعی و میزان آسیب‌پذیری کارگران مهاجر فصلی رابطه معنادار آماری وجود دارد.	۰/۴۲۴**	۰/۰۰۰
۸	بین میزان احساس فشار اجتماعی در سطح خرد با میزان آسیب‌پذیری کارگران مهاجر فصلی رابطه معنادار آماری وجود دارد.	۰/۳۸۱**	۰/۰۰۰
۹	بین میزان احساس آنومی اجتماعی کارگران و میزان آسیب‌پذیری کارگران مهاجر فصلی رابطه معنادار آماری وجود دارد.	۰/۳۶۶**	۰/۰۰۰
۱۰	بین میزان احساس پایین بودن منزلت اجتماعی و میزان آسیب‌پذیری کارگران مهاجر فصلی رابطه معنادار آماری وجود دارد.	۰/۱۴۳**	۰/۰۰۵
۱۱	بین میزان احساس محرومیت نسبی در محیط شهری و میزان آسیب‌پذیری کارگران مهاجر فصلی رابطه معنادار آماری وجود دارد.	۰/۱۴۵**	۰/۰۰۴

معنی داری در سطح ۹۵ درصد اطمینان* معنی داری در سطح ۹۹ درصد اطمینان**

۳-۲-۸- تحلیل رگرسیونی (معادلات ساختاری)

در این بخش از مدل‌سازی معادله ساختاری جهت شناخت رابطه بین متغیرهای تحقیق

و تأثیر متغیرهای مستقل تحقیق بر همدیگر و بر متغیر وابسته استفاده می‌شود. مدل سازی معادله ساختاری را می‌توان به عنوان روش کمی تلقی کرد که به محقق یاری می‌رساند تا پژوهش خود را از مطالعات نظری و تدوین آن‌ها گرفته تا تحلیل داده‌های تجربی در قالبی چند متغیره سامان بخشد. این روش محقق را به پیچیدگی‌های زندگی اجتماعی (تأثیرگذاری مجموعه‌ای از متغیرها بر یکدیگر به طور یک سویه و دوسویه، مستقیم و غیر مستقیم) و همچنین پیچیدگی‌های موجود در اندازه‌گیری سازه‌های پنهان فرهنگی و اجتماعی نزدیک کرده و بنابراین تحلیل کمی از پدیده‌های کیفی را به لحاظ روش شناختی، دقیق‌تر و به لحاظ کاربردی واقع‌بینانه‌تر سازد (قاسمی ۱۳۸۹: ۴). مدل سازی این امکان را فراهم آورد تا پژوهشگر بر مبنای چارچوب نظری، پیشینه تجربی و همچنین دیدگاه‌های شخصی به تدوین انواع روابط میان انواع متغیرها دست زده و به ارزیابی آن‌ها بپردازد (همان: ۵). بر پایه مدل‌های ساختاری مشخص می‌شود که کدام متغیرهای مستقل دارای تأثیر بر کدام متغیرهای وابسته‌اند و اینکه کدام متغیرها با یکدیگر همبسته‌اند. به این ترتیب با بهره‌گیری از این مدل‌ها می‌توان به طور همزمان به ارزیابی کیفیت سنجش متغیرها و مقبولیت اثرات مستقیم و غیر مستقیم و همچنین تعامل‌های تعریف شده میان متغیرها پرداخت (همان: ۵).

در مدل سازی معادلات ساختاری برای بررسی مدل، شاخص‌های آماری مختلفی مورد استفاده قرار می‌گیرد. یکی از مهم‌ترین این شاخص‌ها، شاخص خی دو یا کای اسکوئر است، اما سطح معنی داری این شاخص به علت حساسیتی که به اندازه حجم نمونه دارد، در حالتی که حجم نمونه بالا باشد معمولاً معنی دار می‌شود که نشان دهنده آن است که مدل از برازش خوب و قابل قبولی برخوردار نیست، بنابراین تنها به این شاخص نباید اکتفا کرد (قاسمی ۱۳۸۹: ۱۴۶ و کلانتری ۱۳۸۸: ۱۳۰).

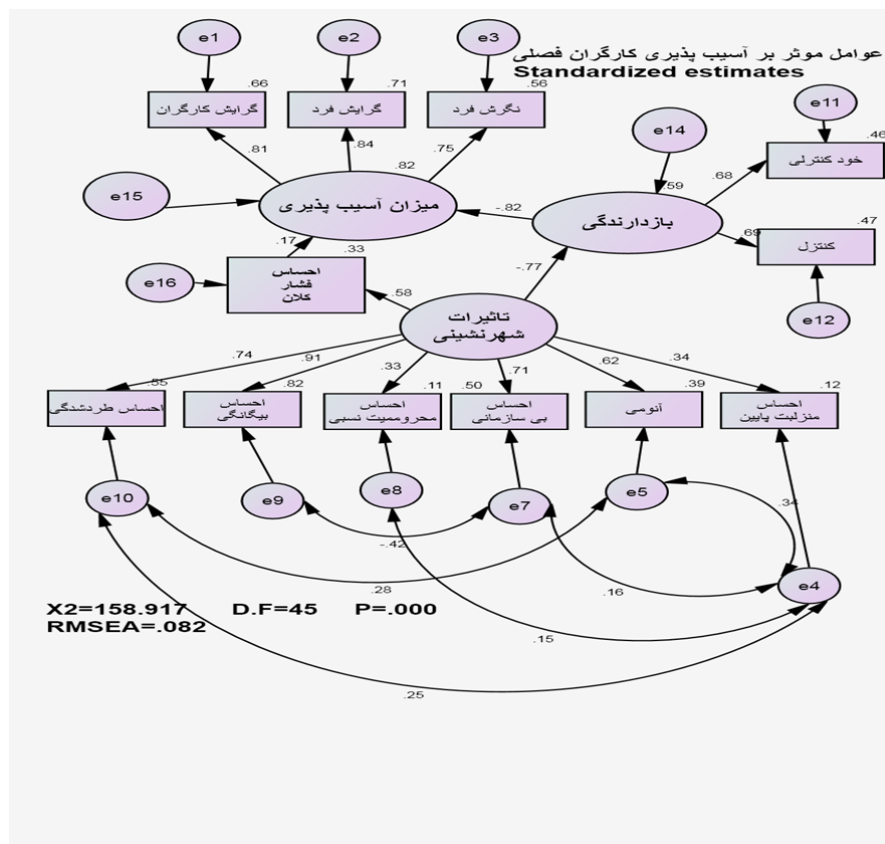
در تحقیق حاضر سطح معنی داری کای اسکوئر معنی دار شده که نشان می‌دهد که مدل از برازش مطلوبی برخوردار نمی‌باشد (کای اسکوئر = $158/917$ و سطح معنی داری = $0/000$). علاوه بر کای اسکوئر در مدل سازی معادلات ساختاری از شاخص‌های مختلفی استفاده می‌شود. یکی دیگر از شاخص‌های مهم ریشه دوم میانگین مربعات خطای

برآورد یا شاخص RMSEA است که در حالتی که کمتر از ۰/۵ باشد نشان دهنده برازش خوب و قابل قبول و اگر این مقدار بین ۰/۵ تا ۰/۸ باشد نشان گر آن است که برازش قابل قبول و مقدار بالاتر از ۱/۰ برازش ضعیف مدل را نشان می‌دهد (کلانتری ۱۳۸۸: ۱۳۱). مقدار این شاخص برای مدل فوق برابر با ۰/۸ می‌باشد که حاکی از آن است که مدل قابل قبول است و مورد تایید قرار می‌گیرد.

در مدل فوق، متغیر وابسته تحقیق میزان آسیب‌پذیری کارگران فصلی در برابر آسیب‌های اجتماعی و رفتارهای پرخطر می‌باشد که خود دارای سه بعد است شامل گرایش کارگران، گرایش فرد و ایستار یا نگرش فرد به این رفتارها و آسیب‌ها. متغیرهای مستقل تحقیق هم دارای سه بعد است که از سه بعد نظری مرتبط با هم اخذ شده‌اند که شامل ابعاد فشار اجتماعی، بازدارندگی اجتماعی و تأثیرات شهرنشینی می‌باشد. الف-احساس فشار اجتماعی:

فشار اجتماعی به عنوان یکی از متغیرهای مستقل تأثیرگذار در گرایش کارگران فصلی به آسیب‌های اجتماعی و میزان آسیب‌پذیری آن‌ها دارای دو بعد خرد و کلان می‌باشد. در مدل فوق سطح خرد فشار اجتماعی از مدل ساختاری حذف شده و لذا فقط بعد کلان فشار دارای رابطه معنادار مستقیم با متغیر وابسته می‌باشد. میزان بتای این متغیر با متغیر وابسته برابر با ۱۷/۰ می‌باشد که یک رابطه مثبت و نسبتاً ضعیف می‌باشد.

مدل (۲) مدل تیسنی-تجربی رابطه متغیرهای مستقل و وابسته تحقیق

ب-تأثيرات شهر نشینی:

تأثیرات شهرنشینی یکی دیگر از متغیرهای تأثیرگذار در آسیب پذیری کارگران فصلی می باشد که شامل ابعاد احساس آنومی، احساس محرومیت نسبی، احساس از خودیگانگی، احساس طردشدگی، احساس منزلت اجتماعی پایین و احساس بی سازمانی اجتماعی می باشد. شایان ذکر است که متغیر همنشینی افتراقی به تنهایی دارای همبستگی نسبتاً قوی با متغیر وابسته بود و فرض ارتباط این دو متغیر به اثبات رسیده بود ولی زمانی که این متغیر در ارتباط با سایر متغیرها در مدل ساختاری قرار می گیرد میزان خطای آن بالا

می‌رود و با وجود آن مدل از برازش مناسبی برخوردار نمی‌شود، لذا در مدل فوق این متغیر حذف گردیده است. متغیر تأثیرات شهرنشینی در مدل ساختاری فوق دارای تأثیر مستقیم بر متغیر وابسته نمی‌باشد بلکه این تأثیر به صورت غیرمستقیم و از طریق متغیرهای بازدارندگی اجتماعی و فشار اجتماعی کلان می‌باشد. متغیر تأثیرات شهرنشینی دارای ارتباط منفی با بازدارندگی می‌باشد به طوری که بتای آن برابر با ۰/۷۷- می‌باشد همچنین رابطه آن با متغیر فشار در سطح کلان برابر با بتای ۰/۵۸- می‌باشد که یک رابطه مستقیم تلقی می‌شود. رابطه بین تأثیرات شهرنشینی و بازدارندگی نشان می‌دهد که به هر میزان تأثیرات شهرنشینی بالاتر باشد، میزان بازدارندگی پایین می‌آید و در نهایت کارگران فصلی به سمت آسیب‌های اجتماعی و رفتارهای پرخطر سوق پیدا می‌کنند. همچنین مدل نشان می‌دهد به هر میزان تأثیرات شهرنشینی بالاتر برود میزان احساس فشار کلان در بین کارگران فصلی نیز بالاتر می‌رود که نتیجه آن بالا رفتن میزان آسیب‌پذیری کارگران فصلی می‌باشد.

ج- بازدارندگی اجتماعی

بازدارندگی به معنای عوامل درونی و بیرونی بازدارنده فرد نسبت به آسیب‌های اجتماعی، سومین متغیر مستقلی است که دارای رابطه معنادار با متغیر وابسته تحقیق می‌باشد. این متغیر دارای دو بعد خودکنترلی و کنترل اجتماعی می‌باشد. مدل فوق نشان می‌دهد که عامل بازدارندگی اجتماعی دارای رابطه‌ای قوی و منفی با میزان آسیب‌پذیری کارگران فصلی می‌باشد که میزان بتای آن برابر با ۰/۸۲- منفی می‌باشد که این مقدار نشان می‌دهد به هر میزان از بازدارندگی کارگران فصلی کاسته شود میزان آسیب‌پذیری و گرایش آن‌ها به رفتارهای پرخطر بالا می‌رود. متغیر بازدارندگی به عنوان متغیر واسطه در رابطه میان تأثیرات شهرنشینی و میزان آسیب‌پذیری کارگران نیز عمل می‌کند.

مقدار مجذور همبستگی (R^2) برای مدل برابر با ۰/۸۲- می‌باشد که نشان می‌دهد سه متغیر مستقل تحقیق ۸۲ درصد از واریانس و تغییرات میزان آسیب‌پذیری کارگران فصلی را تبیین می‌کنند. مقدار بالای R^2 نشان می‌دهد که سه متغیر فوق در کنار هم از قدرت تبیین کنندگی بالایی برخوردار می‌باشد. بدین معنا که اگر فشار اجتماعی کلان بر فرد وارد شود و از طرف دیگر بازدارندگی فرد در مقابل رفتارهای پرخطر پایین باشد و همچنین اثرات

منفی شهرنشینی بالا باشد، فرد به میزان بالایی به سمت رفتارهای پرخطر و کجروانه میل خواهد کرد. جدول (۴-۴۸) میزان تأثیرات کل، مستقیم و غیرمستقیم متغیرهای مستقل بازدارندگی، تأثیرات شهرنشینی و احساس فشار در سطح کلان با ابعاد چندگانه را نشان می‌دهد.

جدول (۴) اثرات کل، مستقیم و غیرمستقیم (استاندارد شده) متغیرهای مستقل بر متغیرهای وابسته

مستقل وابسته	نام آماره	فشار در سطح کلان	بازدارندگی	تأثیرات شهرنشینی	آسیب پذیری
فشار در سطح کلان	اثر کل	-	-	-	۰/۱۷
	اثر مستقیم	-	-	-	۰/۱۷
	اثر غیرمستقیم	-	-	-	-
بازدارندگی	اثر کل	-	-	-	-۰/۸۲
	اثر مستقیم	-	-	-	-۰/۸۲
	اثر غیرمستقیم	-	-	-	-
تأثیرات شهرنشینی	اثر کل	۰/۵۸	-۰/۷۷	-	۰/۷۲
	اثر مستقیم	۰/۵۸	-۰/۷۷	-	-
	اثر غیرمستقیم	-	-	-	۰/۷۲

۹- بحث و نتیجه گیری

کارگران مهاجر فصلی یکی از گروه‌های حاشیه‌ای و آسیب‌پذیر در شهر تهران می‌باشد. نتایج تحقیق نشان داد میزان گرایش کارگران فصلی مهاجر به مصرف سیگار و اعتیاد به مواد مخدر مانند تریاک بیشتر از سایر آسیب‌های اجتماعی و رفتارهای پرخطر می‌باشد که این موضوع با زندگی حاشیه‌ای آن‌ها و وضعیت شغلی آن‌ها مرتبط

می‌باشد. نتایج تحقیق نشان داد که بیشتر کارگران فصلی جوان، متأهل، بی‌سواد و کم‌سواد و فاقد مهارت هستند و عمدتاً در مشاغل ساده و یدی ساختمانی و در اقتصاد غیر رسمی شهر تهران مشغول به کار می‌باشند. مطالعات اندرسون، یانگ و همکاران، ونگ و همکاران، روبرتس، ونگ و وانگ، ونگ و همکاران نتایج فوق را مورد تایید قرار می‌دهند (اندرسون ۲۰۰۶، یانگ و دیگران ۲۰۰۹، ونگ و دیگران ۲۰۰۸، روبرتس ۲۰۰۱، ون و وانگ ۲۰۰۹، ونگ و دیگران ۲۰۰۷) در نهایت گونه‌شناسی کارگران فصلی بر مبنای رفتارهای پرخطر نشان داد که می‌توان کارگران فصلی را به سه گونه، تقسیم‌بندی کرد. گونه اول، مستعد آسیب هستند که این گونه به گروهی از کارگران فصلی اطلاق می‌شود که با توجه به شرایط سخت زندگی در شهر تهران، اقدام به رفتار پرخطری نمی‌کنند ولی در معرض این گونه رفتارها قرار دارند، بیشترین تعداد کارگران در این گونه قرار دارد. گونه دوم، آسیب‌پذیرند، بدین معنا به پذیرای رفتارهای پرخطری مانند اعتیاد، بی‌خانمانی و خودکشی هستند و در نهایت گونه سوم، گونه آسیب‌زا هستند، این گونه اقدام به رفتارهایی می‌کنند که معمولاً دارای قربانی است مانند زورگیری و سرقت.

نتایج تحقیق در بخش نظری، نشان می‌دهد که ترکیب سه مفهوم نظری فشار اجتماعی، بازدارندگی اجتماعی و تأثیرات محیط شهری و شهرنشینی از قدرت تبیین‌کنندگی بالایی برخوردارند. در کنار هم قرار دادن این مفاهیم نظری می‌تواند در تبیین آسیب‌های شهری به ویژه آسیب‌های اجتماعی مربوط به گروه‌های مهاجر مانند کارگران فصلی مورد استفاده قرار گیرد، صادقی نیز در مطالعه خود در بررسی آسیب‌های اجتماعی مربوط به کارگران صنعتی در عسلویه بر دو بعد نظری فشار اجتماعی و بازدارندگی تاکید کرده است، نتایج تحقیق حاضر علاوه بر این دو بعد، تأثیرات شهرنشینی را به عنوان یک متغیر تأثیرگذار مورد تایید قرار داده است. یافته‌های تحقیق در بخش مدل ساختاری نشان می‌دهد که متغیرهای بازدارندگی با دو بعد خودکنترلی و کنترل اجتماعی و فشار اجتماعی در سطح کلان دارای تأثیرات مستقیم بر میزان آسیب‌پذیری کارگران فصلی در برابر رفتارهای پرخطر و آسیب‌های اجتماعی می‌باشد، متغیر بازدارندگی دارای رابطه‌ای منفی و فشار اجتماعی دارای رابطه‌ای مثبت است، همچنین یافته‌ها نشانگر آن است که متغیر تأثیرات شهرنشینی با

ابعاد چندگانه خود از طریق متغیرهای بازدارندگی و فشار اجتماعی بر متغیر وابسته تحقیق تأثیرگذار است. با کنار هم قرار دادن این سه مفهوم نظری، بخش زیادی از واریانس‌های متغیر آسیب پذیری کارگران تبیین می‌شود به طوری که میزان ضریب تعیین آن برابر با ۸۲ درصد می‌شود که نشان از قدرت تبیین بالایی این سه مفهوم نظری دارد. هنگامی که کارگران فصلی مهاجر فشار اجتماعی در سطح کلان را تجربه کنند و از سوی دیگر از میزان بازدارندگی پایینی برخوردار باشند و هنگامی که پس از مهاجرت، تحت شرایط تأثیرات منفی شهرنشینی قرار گیرند احتمال بالایی وجود دارد که به سوی آسیب‌های اجتماعی و رفتارهای پرخطر گرایش پیدا کنند.

کارگران فصلی با توجه به شرایط خاص خود از مهم‌ترین گروه‌های آسیب پذیر در شهر تهران هستند. حضور روزمره کارگران فصلی مهاجر هم این گروه‌ها و خانواده‌های آن‌ها را دچار آسیب‌های اجتماعی متعدد می‌کند و هم امنیت فضای شهر تهران را با مخاطره و ناامنی مواجه می‌سازد. کارگران فصلی به عنوان نیروهای جوان و مفید جامعه به عنوان قربانیان ساختار اجتماعی در نظر گرفته می‌شوند که از بسیاری از حقوق اجتماعی خود که در مبانی دینی و قانونی جامعه ما وجود دارد محروم هستند. شناخت آسیب‌ها و رفتارهای پرخطر این گروه آسیب پذیر شهری و عوامل تأثیرگذار بر آن نیازمند سیاست‌گذاری‌های اجتماعی مناسب و اصولی کوتاه مدت و بلند مدت در سطح ملی و منطقه ای است.

منابع

۱. صادقی فسایی، سهیلا (۱۳۸۵) ارائه یک الگوی مفهومی برای مسایل و انحرافات اجتماعی و ارائه راه حل‌های کاهش آن در عسلویه، مجله انجمن جامعه‌شناسی، شماره ۲
۲. علاء‌الدینی، پویا و همکاران (۱۳۸۹) جابجایی جمعیت و اچ ای وی، مجله بررسی مسایل اجتماعی ایران شماره سوم
۳. قاسمی، وحید (۱۳۸۹) مدل سازی معادله ساختاری در پژوهشهای اجتماعی، انتشارات جامعه‌شناسان
۴. کلانتری، خلیل (۱۳۸۸) مدل سازی معادلات ساختاری در تحقیقات اجتماعی-اقتصادی، انتشارات فرهنگ صبا
۵. مشفق، محمود و علی یار احمدی (۱۳۸۶) مهاجرت کارگری، اشتغال در بازار کار غیر رسمی و آسیب‌پذیری ناشی از آن، مجله انجمن جمعیت‌شناسی
6. Adler, Freda et al (2001) criminology and the justice system.MC Grawill companies
7. Agnew, Robert (2009) why do individuals engage in crime, from key readings in criminology edited by Tim Newburn, Willan publishing
8. Anderson, Nels (2006) The Hobo: sociology of the homeless man, edited by Piers Beirne, Rutledge
9. Brown, Stephen et al (1998) criminology :explaining crime and its context .inderson publishing co
10. Burfeind, W, James and Dawn Bartusch (2006) juvenile delinquency: an integrated approach, Janes and Bartlett publishers
11. Caves W. Roger et al (2005) Encyclopedia of the City. Published by Routledge
12. Chen, Xinguang et al (2004) Cigarette smoking among rural-to-urban migrants in Beijing, China. Preventive Medicine 39. 666– 673
13. Einstadtter, Werner et al (2006) criminological theory: an analysis of its anderlying assumption.publishers.INC
14. Gough Jamie (2006) Spaces of social exclusion. Published by Routledge
15. Hu ,Z et al (2006) HIV-related sexual behaviour among migrants and non-migrants in a rural area of China: Role of rural-to-urban migration, Public Health, Published by Elsevier Ltd
16. Jacobs, A, Burce (2002) investing deviance: an anthology .Roxburg publishing company
17. Jirapramukpitak, Tawanchai (2008) Rural–urban migration, illicit drug use and Hazardous/harmful drinking in the young Thai population. Addiction, 103, 91–100
18. Lin, Danhua, et al (2005) Alcohol intoxication and sexual risk behaviors among rural-to-urban migrants in China, Drug and Alcohol Dependence, Published by Elsevier Ltd

19. Ma,Guoam(2001) population migration and crime in Beijing, china in crime and social control in changing china edited by jlan Hong liu
20. Musai Maysam et al(2011) Unemployment and Drug Trafficking in Iran, journal of amrican scientific research
21. Ozen, Sakir et al (2004) Juvenile delinquency in a developing country: A province example in Turkey, International Journal of Law and Psychiatry, Published by Elsevier Ltd
22. Puri, M and J. Cleland(2006) Sexual behavior and perceived risk of HIV/AIDS among young migrant factory workers in Nepal, Journal of Adolescent Health, Published by Elsevier Ltd
23. Roberts, Kenneth(2001) the determinants of job choice by rural labor migrant in shanghai, china economic review12
24. Shukai, Zhao (2000) criminality and the policing of migrant workers. The china journal.No43
25. Siegel, Larry (2003) criminology.Thamson-Wadsworth
26. Wen ,Ming and Guixin Wang(2009) Demographic, Psychological, and Social Environmental Factors of Loneliness and Satisfaction among Rural-to-Urban Migrants in Shanghai, China, International Journal of Comparative Sociology Vol 50(2) : 155–182
27. Wong, Daniel et al (2007) rural migrant workers in urban China: living a marginalised life, Blackwell Publishing Ltd and the International Journal of Social Welfare
28. Wong, Daniel et al (2008) Mental health of migrant workers in China: prevalence and correlates. Soc Psychiatry Psychiatr Epidemiol. 43:483–489
29. Yang,t et al(2009) Smoking patterns among Chinese rural–urban migrant workers, Public Health 123